

Nationalregnskab 1. kvartal 2009

Krisen bliver både lang og dyb

Nationalregnskabstallene for 1. kvartal 2009 bekræfter, at vi i øjeblikket står midt i den værste økonomiske krise siden 1930'erne. Det seneste år er BNP faldet over 4 pct., mens beskæftigelsen er faldet med hele 53.000 personer.

af Specialkonsulent **Signe Hansen**
og Chefanalytiker **Frederik I. Pedersen**

30. juni 2009

Analysens hovedkonklusioner

- BNP-væksten er foreløbig opgjort til minus 1,1 pct. målt i forhold til 4. kvartal 2008. Udviklingen i BNP ligger på linje med det ventede, hvorfor AEs BNP skøn fra 2008 til 2009 ligger uændret på *minus* 3 pct.
- På nær maskininvesteringerne, hvor særlige forhold gør sig gældende, var alle efterspørgselskomponenter under pres i 1. kvartal 2009. Især det private forbrug overraskede negativt. Importen faldt mere end eksporten, hvorfor udenrigshandlen trak kraftig op i væksten.
- Beskæftigelsen faldt med hele 37.000 personer fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. Nedturen på arbejdsmarkedet rammer bredt. Der har været store fald inden for bygge- og anlæg, industri og privat service.
- Selvom det vækstmæssigt forhåbentlig begynder at gå fremad igen i 2. halvår 2009, kan man ikke sige, det går godt i dansk økonomi. Så længe væksten ligger under normalen, og det forventer vi, den gør ind til 2011, kan vi ikke forvente vending på arbejdsmarkedet. Med de vækstudsigter, der tegner sig, og den produktivitetsudvikling der har været, tror vi ikke på arbejdsmarkedsvending de næste 2½ år. Ved udgangen af 2011 venter vi mere end 170.000 arbejdsløse og et fald i beskæftigelsen på 175.000 personer siden toppunktet i 2008.
- Tallene understreger det fortsatte behov for en vækstpakke på 30 mia. kr. med fokus på offentlige investeringer.

Kontakt

Chefanalytiker	Presseansvarlig
Frederik I. Pedersen	Janus Breck
Tlf. 33 55 77 12	Tlf. 33 55 77 25
Mobil 28 42 42 72	Mobil 40 61 34 38
fip@ae.dkk	jb@ae.dk

Krisen bliver både lang og dyb

Dagens nationalregnskabstal bekræfter, at vi står midt i den værste økonomiske krise siden 1930'erne. BNP faldt med 1,1 pct. fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009, og beskæftigelsen gik i samme periode ned med hele 37.000 personer. Sammenlignet med sidste år lå BNP 4,3 pct. lavere, mens beskæftigelsen er nede med 53.000 personer, når vi måler på de sæsonkorrigerede størrelser.

Udviklingen BNP i 1. kvartal 2009 var stort set som forventet. AEs forventninger om et fald i BNP i år på godt 3 pct. er derfor ikke ændret. Vi forventer et fortsat om end mindre fald i BNP i 2. kvartal 2009, mens det langsomt begynder at gå fremad rent aktivitetsmæssigt i 2. halvår 2009.

Tabel 1 viser hovedtallene fra de nye nationalregnskabstal samt AEs prognose for hele 2009.

Tabel 2. Nationalregnskabstal nye tal og foreløbige tal			
	4.kvt. 2008 -1.kvt. 2009f	1.kvt. 2008 -1.kvt. 2009f	AE 2008- 2009
Pct. realvækst (kæde)			
Privat forbrug	-2,3	-7,3	-2,8
Offentligt forbrug	-0,1	2,7	1,3
Boliginvesteringer	-3,4	-14,7	-9,5
Maskininvesteringer, software mv.	4,9	-2,7	-7,0
Bygninger og anlæg ex. bolig	-2,6	-9,1	-6,0
Lagerinv. (inkl. diskrepans) ¹⁾	-1,6 (-1,5)	1,7 (-1,5)	(0,0)
Eksport	-1,6	-4,3	-6,7
- varer	-2,8	-9,5	-8,9
Import	-4,2	-7,9	-6,2
- varer	-5,3	-12,4	-8,7
BNP	-1,1	-4,3	-3,1
1.000 pers.			
Ændret beskæftigelse	-37	-53	-83
Ændret arbejdsstyrke	-20	-35	-26

Anm.: De første søjler er baseret på sæsonkorrigerede tal.

¹⁾ Bidrag til BNP-væksten.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Som det fremgår, var alle efterspørgselskomponenter, på nær investeringerne i maskiner mv., under pres i 1. kvartal 2009.

Det private forbrug er faldet markant i 1. kvartal 2009 med 2,3 pct. og ligger mere end 7 pct. lavere end i 1. kvartal 2008. Udviklingen bekræfter, at husholdningerne er meget tilbageholdende med at bruge penge. Indikatorerne peger ikke på fremgang i det private forbrug i 2. kvartal 2009, men vi forventer, at SP-udbetalingerne vil skubbe det private forbrug opad i 2. halvår 2009. Baseret på de nye oplysninger vil det private forbrug falde en del mere end ventet i vores prognose. Vi skal rent faktisk tilbage til 1. oliekrise for at finde en tilsvarende nedgang i det private forbrug.

At maskininvesteringer, software mv. er steget skyldes en enorm stigning i investeringerne i transportmidler på ikke mindre end 50 pct. Der er efter alt at dømme tale om *særlige investeringer* i boreplatforme, skibe eller fly – forhold der ikke kan henføres til konjunkturudviklingen og som vil falde bort de efterfølgende kvartaler.

Importen faldt i 1. kvartal 2009 betydeligt mere end eksporten, hvorfor udenrigshandlen samlet har trukket markant op i væksten. Modsat har lagrene trukket markant ned i BNP i 1. kvartal 2009. Sammenholdt med den forventede udvikling i vores prognose tegner eksportnedgangen lidt mindre, mens importnedgangen tegner betydeligt større. Det peger på, at vækstbidraget fra udenrigshandlen kan gå hen og blive positivt i 2009. Modsat trækker lagerinvesteringerne den anden vej.

Selvom det vækstmæssigt forhåbentlig begynder at gå fremad igen i 2. halvår 2009, kan man ikke sige, det går godt i dansk økonomi. Så længe væksten ligger under normalen, og det forventer vi, den gør indtil 2011, kan vi ikke forvente vending på arbejdsmarkedet. Med de vækstudsigter der tegner sig, og den produktivitetsudvikling, der har været, tror vi ikke på arbejdsmarkeds vending de næste 2½ år. Ved udgangen af 2011 venter vi mere end 170.000 arbejdsløse og et fald i beskæftigelsen på 175.000 personer siden toppunktet i 2008.

Markant nedgang på arbejdsmarkedet

Den samlede beskæftigelse faldt med 37.000 personer fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009 (sæsonkorrigeret). Den gennemsnitlige arbejdstid (præsterede arbejdstimer per beskæftiget) er meget overraskende steget med 0,2 pct. fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. I lyset af ATP-statistikken, der viste fald på 61.000 fuldtidspersoner, og i lyset af at mange danske virksomheder har lavet arbejdsfordeling i årets start, har vi svært ved at forstå denne udvikling.

Tabel 2 viser beskæftigelsesudviklingen på hovederhverv. Som det fremgår rammer krisen bredt.

Tabel 3. Udvikling i beskæftigelsen fordelt på erhverv		
	4.kvt. 2008 -1.kvt. 2009f	1.kvt. 2008 -1.kvt. 2009f
	1.000 pers.	
I alt	-37	-53
Landbrug mv.	1	-1
Industri, råstof og energi	-7	-21
Bygge og anlæg	-15	-18
Handel mv., transport og kommunikation	-9	-16
Finansiering, forretningsservice mv.	-10	-4
Offentlige og personlige tjenester	2	5
Offentlig forvaltning og service (memopost)	2	6
Privat sektor (markedsrettet)	-39	-59

Anm.: Sæsonkorrigeret. Beskæftigelsesopgørelsen er eksklusive personer på orlov.

Afrunding gør, at summen ikke nødvendigvis passer med totalen.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Hårdest ramt er bygge- og anlæg med et beskæftigelsestab på 15.000 personer fra 4. kvartal 2008 til 1. kvartal 2009. Private servicefag som Handel mv., Transport og Kommunikation samt Finansiering, Forretningsservice mv. har det seneste kvartal haft beskæftigelsesfald omkring 10.000 personer. Industrien har et fald i beskæftigelsen på omkring 7.000 personer. Oven i dette fald kommer dog et samtidig fald i den gennemsnitlige arbejdstid på 1½ pct. Faldende arbejdstid forklarer dermed noget af udviklingen i industrien.

Set over det seneste år er den private beskæftigelse faldet med knap 60.000 personer – en nedgang der forklares stort set ligeligt af bygge- og anlæg, industri og privat service. Den offentlige sektors beskæftigelse er steget med ca. 6.000 personer det seneste år.

Nye vækstpakker efterlyses

I lyset af den meget alvorlige økonomiske situation anbefaler AE, på linje med de økonomiske vismænd, at finanspolitikken lempes yderligere i størrelsesorden 30 mia. kr. Men i modsætning til de økonomiske vismænd, mener vi, at man skal komme i gang med det samme. Hvis man først venter til vedtagelsen af finansloven for 2010 i slutningen af året, risikerer vi, at initiativerne først kommer i gang midt i 2010. På det tidspunkt kan økonomien allerede have taget skade.

Nedturen på arbejdsmarkedet kan sætte sig endnu mere negativt i forbrugernes lyst til at forbruge, investere og købet nyt hus til skade for den økonomiske udvikling. Samtidig er der stor risiko for at nedturen på arbejdsmarkedet bider sig fast, så det bliver svært at vende udviklingen igen. Flere langtidsledige danskere, flere danskere som mister tilknytningen til arbejdsmarkedet og flere ældre, der trækker sig tidligt tilbage, kan komme til at koste det danske samfund dyrt i vækst, velstand og velfærd i fremtiden. Det er en omkostning, man ligeledes må holde sig for øje, når man diskuterer, om der er råd eller ikke er råd til at lempe finanspolitikken yderligere.

Samtidig efterlyser vi initiativer, der kan løfte de fremtidige uddannelsesmæssige udfordringer på arbejdsmarkedet. Det gælder ikke mindst i forhold til de mange unge, der ikke kom i gang med eller som droppede ud af deres uddannelse under højkonjunkturen.

Vi står alt i alt med en helt ekstraordinær dårlig udvikling, der kalder på en ekstraordinær indsats. Nye finanspolitiske initiativer kan ikke forhindre, at beskæftigelsen falder ganske markant, men der kan gøres meget mere for at tage toppen af udviklingen. Reageres der ikke hurtigt og resolut, risikerer vi en skade på økonomiens langsigtede vækstpotentiale og den finanspolitiske holdbarhed, hvilket kan koste Danmark dyrt.